

7. CAP Reform in England Status report on Direct Payments August 2013 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.gov.uk/defra (дата звернення : 14.09.2014). — Назва з екрана.

УДК 330.322.01

Рудь Інна
к.е.н., доцент
Миколаївський національний університет
імені В.О.Сухомлинського
м.Миколаїв

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Анотація

В даній роботі висвітлено проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України, визначено основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну та вказано основні шляхи вирішення даної проблеми.

***Ключові слова:** іноземні інвестиції, проблеми залучення, інвестиційний клімат, інвестиційне законодавство, Україна.*

На сучасному етапі розвитку світового господарства важливим та актуальним питанням є розвиток інвестиційної діяльності, залучення та використання іноземних інвестицій. Майже всі країни світу спрямовують свої зусилля на підвищення інвестиційної привабливості іноземних інвестицій та збільшення їх обсягів в національну економіку, в тому числі і Україна. Проте вирішення даної проблеми є неможливим без залучення іноземних інвестицій за умов нестачі власних фінансових ресурсів, необхідних для ефективного функціонування національної економіки, стабільного економічного розвитку країни, забезпечення структурних зрушень у національному господарстві.

Дослідження проблеми іноземного інвестування завжди перебувало в центрі уваги економічної думки. Це спричинено тим, що інвестиційна діяльність стосується глибинних процесів економіки, зумовлює розвиток національного господарства в довгостроковому періоді, стимулює процес економічного зростання. Ефективність іноземного інвестування значною мірою залежить від правильного вибору пріоритетних напрямків реалізації інвестиційних проектів. Саме тому необхідно визначитися з основними проблемами та недоліками цього процесу.

Різноманітні аспекти іноземного інвестування розглядалися у працях таких знаних зарубіжних учених, як Е. Берлоу, О. Вільямсон, Д. Гофман, Дж. Даннінг, Дж. Мур, М. Портер, П.Фішер та ін. Питання залучення іноземних інвестицій в Україну, знайшли відображення у дослідженнях багатьох вітчизняних вчених: О. Барановського, Я. Бережного, І.Бланка, В. Гейця, А.Гриньова, Б. Данилишина,

Я. Жаліла, О. Мозгового, С. Мочерного, І. Ніколайко та ін. Незважаючи на істотну кількість робіт, проблеми іноземного інвестування потребують подальшого доопрацювання.

Згідно Закону України "Про режим іноземного інвестування" іноземні інвестиції - цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [1].

Потреба в іноземних інвестиціях визначається:

- надзвичайно низькою інвестиційною активністю власних товаровиробників та громадян (в умовах тривалої економічної кризи, стагнації виробництва, шаленої інфляції процес внутрішнього капіталовкладення останнім часом практично зупинився);
- гострою необхідністю технічної та технологічної модернізації виробництва, всієї ринкової та соціальної інфраструктури шляхом імпорту сучасних технологій, машин та устаткування;
- потребою впровадження в усі сфери господарювання нових методів управління та маркетингу.

Ситуація економічного розвитку, яка склалась зараз в Україні, дуже складна. Серед сукупності причин, що сприяли економічній кризі та утримують перехід України на траєкторію економічного зростання, чи не найголовнішою є низька інвестиційна активність. У зв'язку з продовженням нестабільності в економічному стані України багато ведучих економістів пов'язують майбутнє нашої держави з залученням в широкі масштабах в українську економіку іноземних інвестицій, що являє довгострокові цілі створення в Україні цивілізованого суспільства, яке характеризувалося б високим рівнем життя населення.

Значна увага питанню наявних проблем залучення іноземних інвестицій приділяється і у нормативно-правових актах щодо розвитку інвестиційної діяльності України [1, 2]. При цьому проблеми здійснення іноземного інвестування у них виділено практично ті ж самі, що й експертами:

- невизначеність інституційно-правового механізму залучення недержавних інвестицій, зокрема, розвитку державно-приватного партнерства;
- низькі темпи та недостатня державна підтримка впровадження високих технологій та інновацій;
- несприятливий інвестиційний клімат в Україні, у тому числі, внаслідок світової фінансово-економічної кризи, яка призвела до максимальної недоступності міжнародних фінансових ресурсів;
- недосконале законодавче забезпечення з питань захисту прав власності, адміністрування податків, виділення земельних ділянок, здійснення підприємницької діяльності у цілому;

Оскільки серед вітчизняних недоліків іноземного інвестування більшість дослідників та експертів виділяють недосконалість законодавчої бази, проблеми залучення іноземних інвестицій в нашу країну з точки зору одержання короткострокових і довгострокових ефектів для інвесторів та національної економіки доцільно розглядати згідно з етапами формування нормативно-правової бази іноземного інвестування в Україну (табл. 1).

**Фінансово-кредитна системи та її вплив
на розвиток інституту бухгалтерського обліку**

Дані таблиці свідчать, що протягом усього періоду здійснення іноземного інвестування в економіку незалежної України проблеми й недоліки, притаманні цьому процесу, були практично незмінними і цілком відповідають розглянутим експертним оцінкам. Відмінності кожного з етапів стосувалися, головним чином, скасування та відновлення пільгових умов залучення іноземних інвестицій (надання податкових, митних, адміністративних та інших преференцій інвесторам). Це мало істотний вплив на обсяги та динаміку інвестування, і особливо, на одержання довгострокових та короткострокових ефектів.

Таблиця 1

Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну

Етап розвитку іноземного інвестування	Проблеми іноземного інвестування в Україні з точки зору одержання	
	довгострокових ефектів	короткострокових ефектів
Перший (1991-1992 рр.)	Максимальне усунення держави від регулювання інвестиційної діяльності. Зловживання реальних та «псевдо-інвесторів» податковими та дозвільними пільгами, зокрема, у спеціальних економічних зонах.	Стихійне використання інструментів заохочення іноземних інвестицій. Нечіткість або відсутність нормативно-правових актів з регулювання багатьох сфер господарської, соціальної, адміністративної та іншої діяльності.
Другий (1993-1996 рр.)	Істотне погіршення інвестиційного клімату.	Часткова делібералізація умов інвестування та погіршення внаслідок цього інвестиційного клімату. Необхідність державної реєстрації інвестицій. Встановлення мінімального розміру інвестицій.
Третій (1997-1999 рр.)	Визнання порушення Україною принципу незворотності закону у часі (стосовно скасування пільг інвесторам на попередньому етапі).	Практично не було.
Четвертий (2000-2009 рр.)	Суперечливий характер більшості прийнятих у цей період нормативно-правових актів, що призвело до необхідності внесення до них подальших змін і доповнень. Скасування 50% обов'язкового продажу валюти на українському ринку.	Скасування пільг, закріплених попереднім законодавством про іноземні інвестиції. Закріплення національного режиму для валютного та податкового регулювання по відношенню до іноземних інвесторів. Неврегульованість корпоративних відносин в Україні.
П'ятий (2010р.-до цього часу)	Зниження інвестиційної привабливості України та ускладнення організаційно-правових умов ведення бізнесу. Економічна й політична нестабільність у країні.	Застосування тимчасових інструментів впливу на іноземне інвестування. Неможливість включати деякі види витрат до податкового обліку. Нерівнозначний підхід до застосування ПДВ для окремих галузей.

Інвестиційний клімат безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку країни. Позитивний інвестиційний клімат сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології тощо [4].

Головними проблемами у залученні іноземних інвестицій на сьогодні є: політична та законодавча нестабільність, відсутність надійних гарантій захисту від змін українського законодавства, значний податковий та адміністративний тиск, високий рівень корупованості та бюрократизму, значний рівень інфляції в країні та складність реєстраційних, ліцензійних і митних процедур.

Пріоритетними шляхами вирішення проблем іноземного інвестування мають бути: покращення інвестиційного клімату шляхом удосконалення загального та спеціального законодавства, що регулює відносини при здійсненні інвестування відповідно до європейських норм; розвиток інвестиційного ринку та інвестиційної інфраструктури, а саме: становлення індустрії прямого інвестування та венчурного капіталу, створення умов для залучення інвестицій на ринках капіталу; запровадження економічного механізму страхування ризиків іноземного інвестування; прискорення здійснення митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України; створення та впровадження освітніх програм, що сприятимуть розвитку винахідницької діяльності та формуванню поваги до права інтелектуальної власності.

Список використаних джерел

1. Про режим іноземного інвестування [Текст] : [закон України : офіц. текст : за станом на 11.08.2013 / Верховна Рада України; Закон від 19.03.1996 № 93/96-ВР. — Доступно з мережі Інтернет : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.
2. Концепція Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки [Електронний ресурс] / Верховна Рада України.
3. Захарін, С.В. Механізм державного регулювання іноземного інвестування [Текст] : монографія / С.В.Захарін. – К., 2003. – 161 с.

